สมรรถะครูเพื่อการเรียนรู้ในอนาคต

รองศาสตราจารย์ ดร.มารุต พัฒผล
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จำรัส อินทลาภาพร
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

ศูนย์ผู้นำนวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้: LCCL

www.curriculumandlearning.com

LCCL

ประเด็นการสัมมนา

1. Growth mindset ของการเรียนรู้ยุคใหม่
2. การเรียนรู้เชิงรุกที่เน้นสมรรถนะผู้เรียน
3. จากตัวชี้วัดในหลักสูตรสู่การออกแบบการเรียนรู้
4. การโค้ชเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียน
5. การประเมินที่เสริมพลังตามสภาพจริง

1. Growth mindset
ของการเรียนรู้ยุคใหม่

Power Thinking

สิ่งที่อยู่เบื้องหลังของความสำเร็จ

คือ ความคิดที่ดี

LCCL

วิชัย วงษ์ใหญ่ : 2567

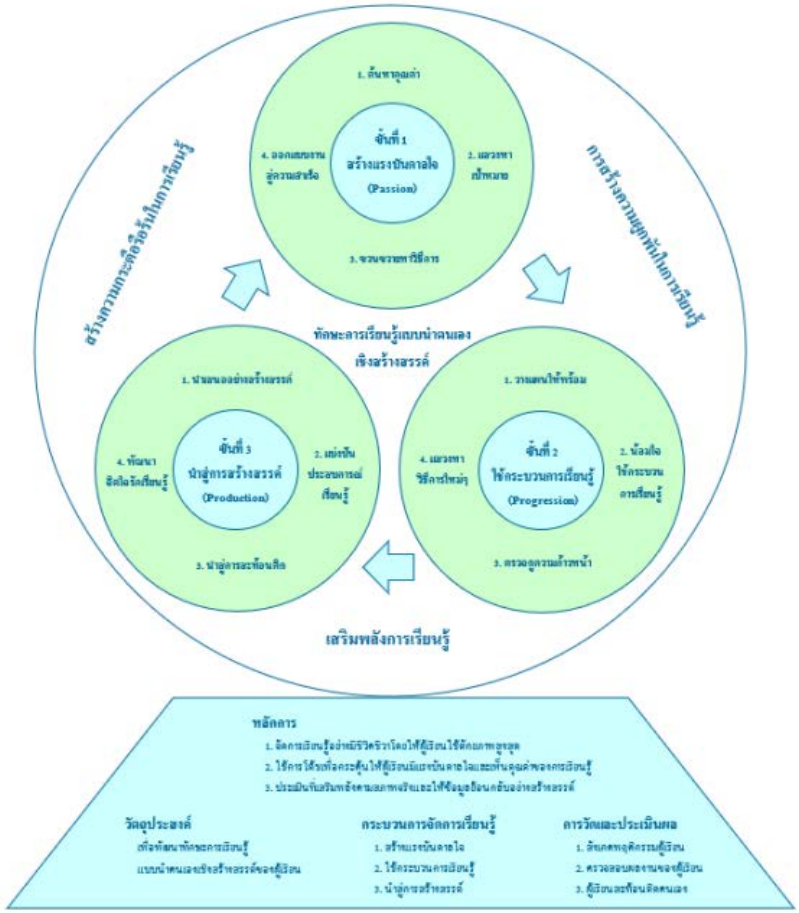

ภาพประกอบ 1 รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเองเชิงสร้างสรรค์ของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

LCCL

ปลาเร็วกินปลาช้า

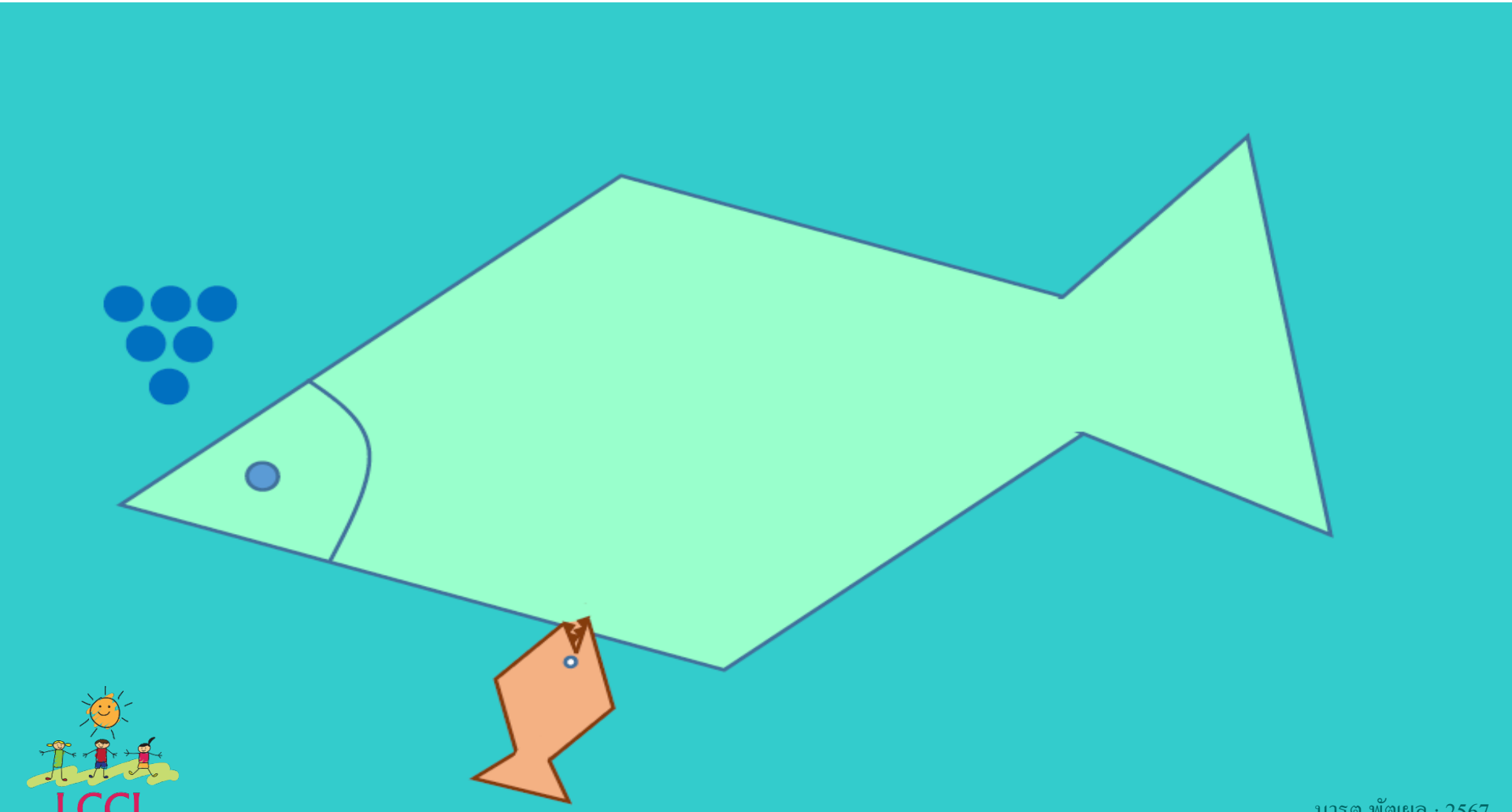

LCCL

มารุต พัฒผล : 2567

2. การเรียนรู้เชิงรุก ที่เน้นสมรรถนะผู้เรียน

สมรรถนะ (Competency)

คุณลักษณะและพฤติกรรมที่บ่งชี้ถึงความสามารถ ความชำนาญในการใช้ความรู้ ความเข้าใจ และทักษะที่มีอยู่อย่างเชี่ยวชาญ

ราชบัณฑิตยสถาน. 2555

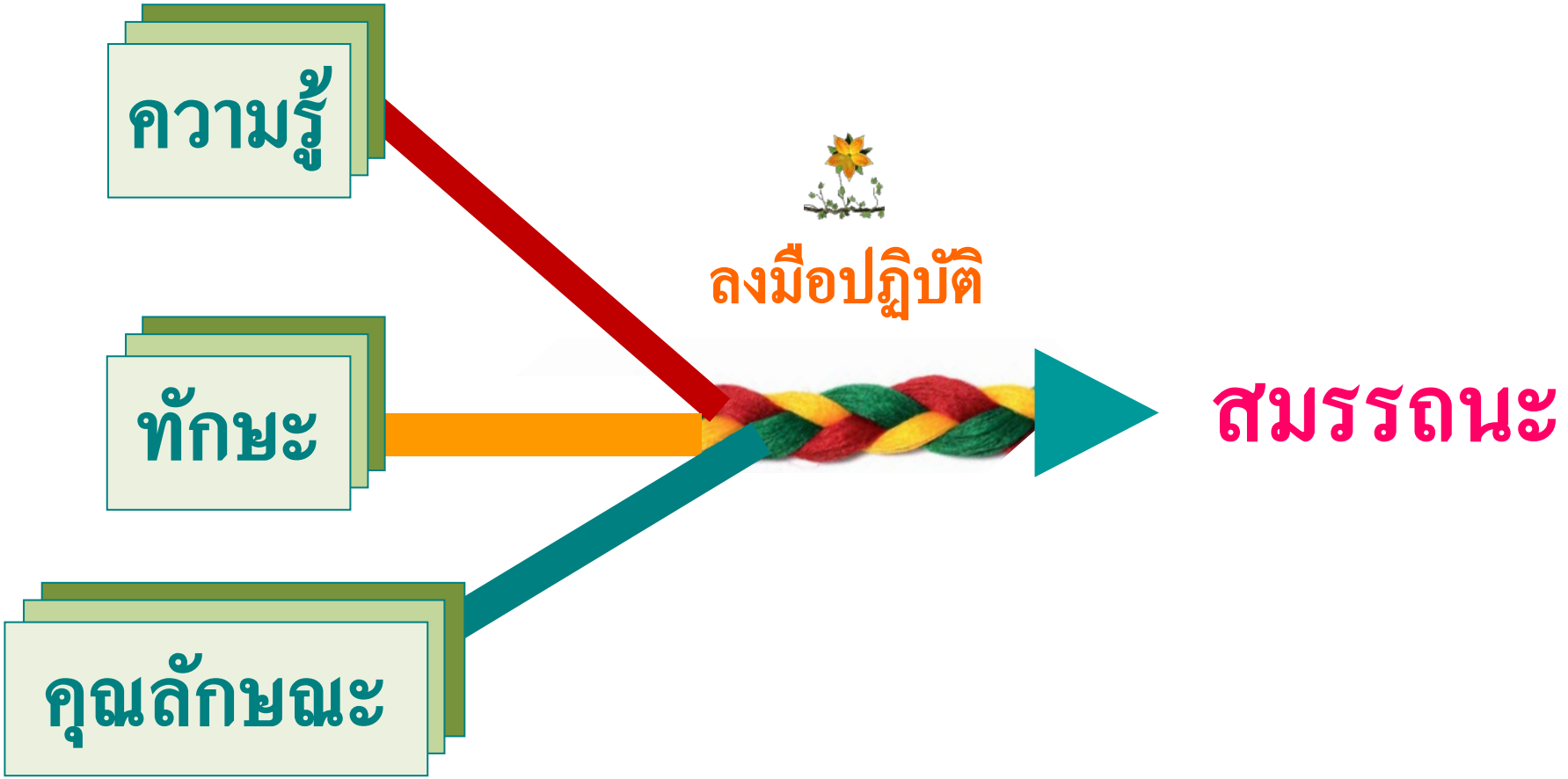

LCCL

ความรู้

ทักษะ

คุณลักษณะ

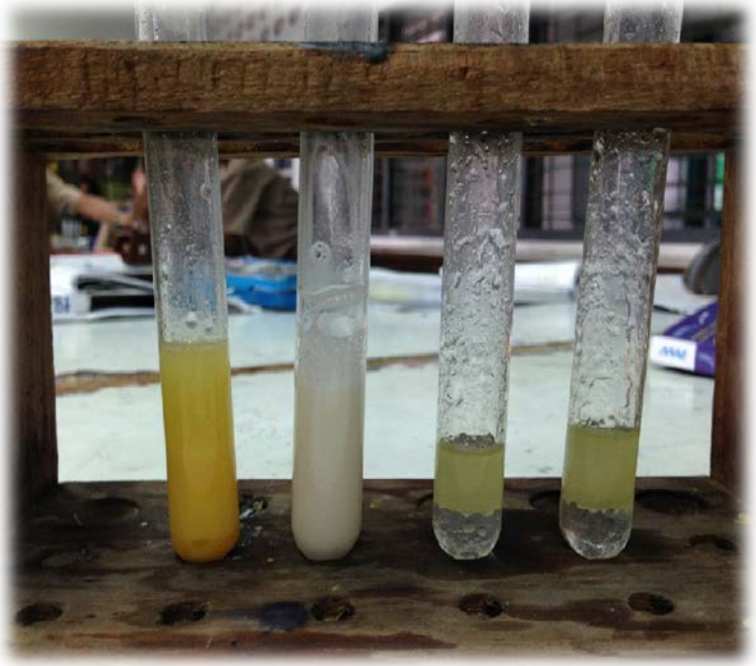

LCCL

ความรู้

ทักษะ

คุณลักษณะ

LCCL

บูรณาการ (Integration)

ทำให้เต็ม ทำให้สมบูรณ์

สาโรช บัวศรี. 2529: 7-8

สารานุกรมศึกษาศาสตร์ (Encyclopedia of Education)

ศาสตราจารย์ ดร.สาโรช บัวศรี

ผู้อำนวยการ โรงเรียนฝึกหัดครูชั้นสูง

ปัจจุบันคือ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เมื่อ วันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2496

LCCL

Weaving

ถักทอ / สานเข้าด้วยกัน

Integration

บูรณาการ

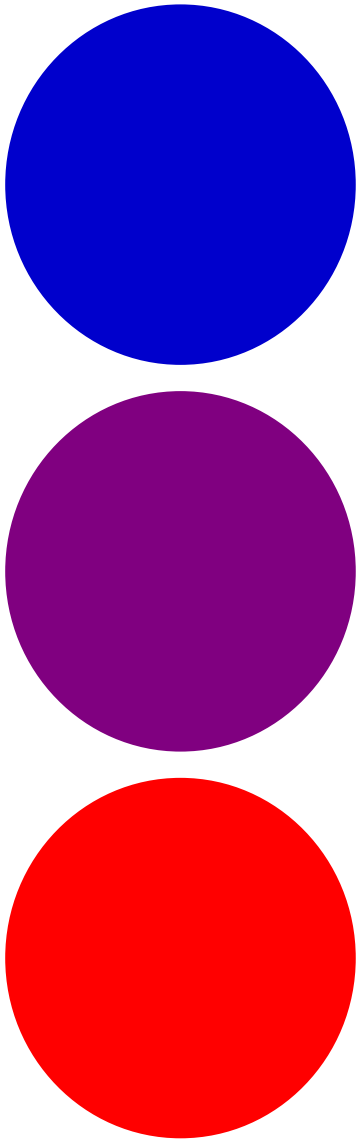

LCCL

Active Learning

กระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียน
มีบทบาทในกิจกรรมการเรียนรู้
อย่าง**มีชีวิตชีวาและตื่นตัว**

(ราชบัณฑิตยสถาน. 2555: 10)

“การเรียนรู้”

ไม่จำกัดอยู่เฉพาะห้องสี่เหลี่ยมหรือหน้าจอคอมพิวเตอร์

การเรียนรู้มีอยู่รอบตัว

เกิดขึ้นที่บ้าน ชุมชน และเชื่อมโยงกับชีวิตจริง

LCCL

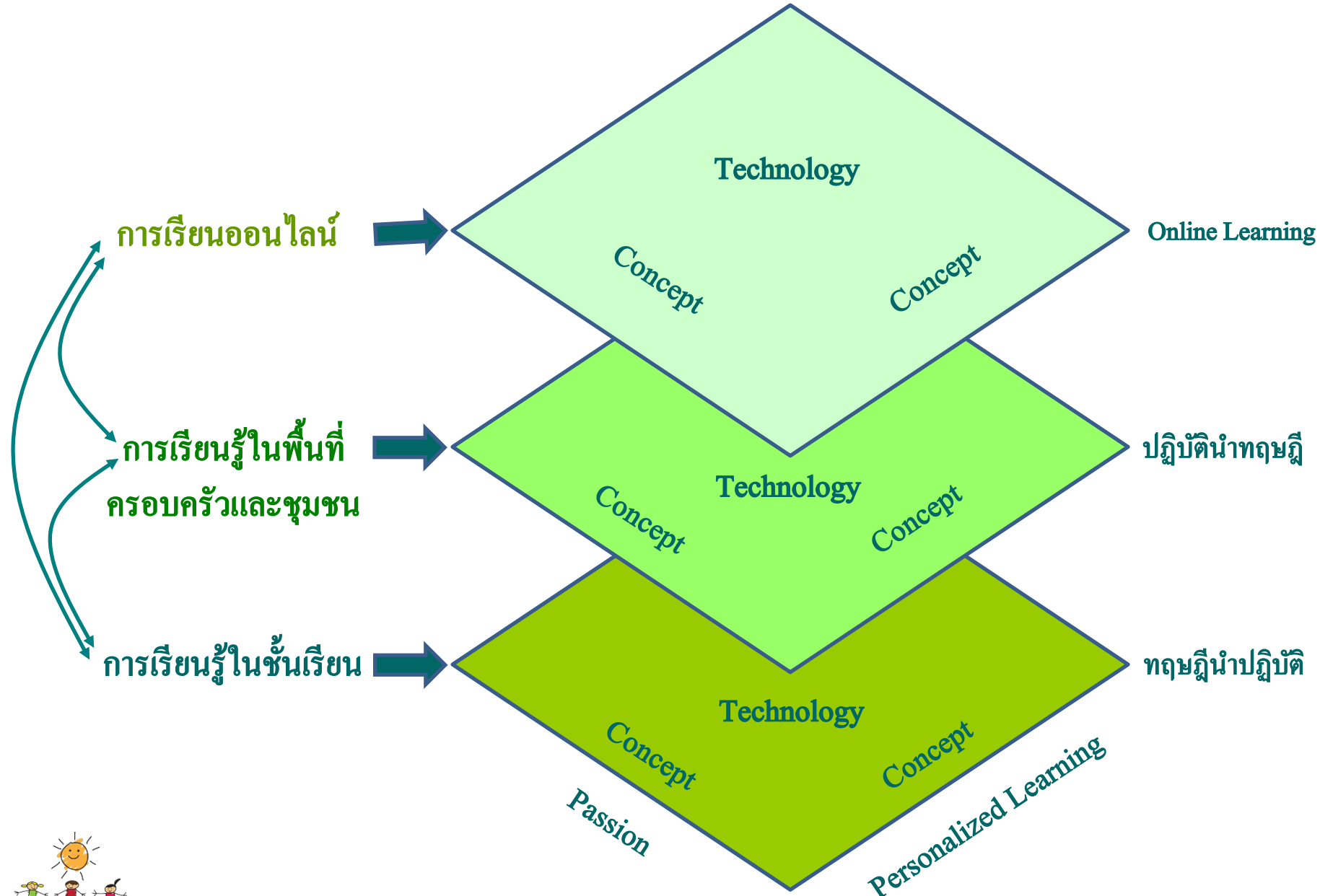

LCCL

มารุต พัฒผล : 2567

ระบบการออกแบบการเรียนรู้

ความคิดสร้างสรรค์

การคิดคล่อง (Fluency)

การคิดยืดหยุ่น (Flexibility)

การคิดละเอียดลออ (Elaboration)

การคิดต้นแบบ (Originality)

ธรรมชาติของผู้เรียน

ความคิดรวบยอดหลัก สมรรถนะ และคุณลักษณะ

การจัดการเรียนรู้บูรณาการตามแนว Active Learning เช่น

Project-based Learning, Research-based Learning

Games-based Learning, Collaborative Learning

Coaching & Mentoring

กระบวนการเรียนรู้ “หลายเส้นทาง... เป้าหมายเดียวกัน”

Scaffolding & Inspiring

การประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียน

การออกแบบการเรียนรู้

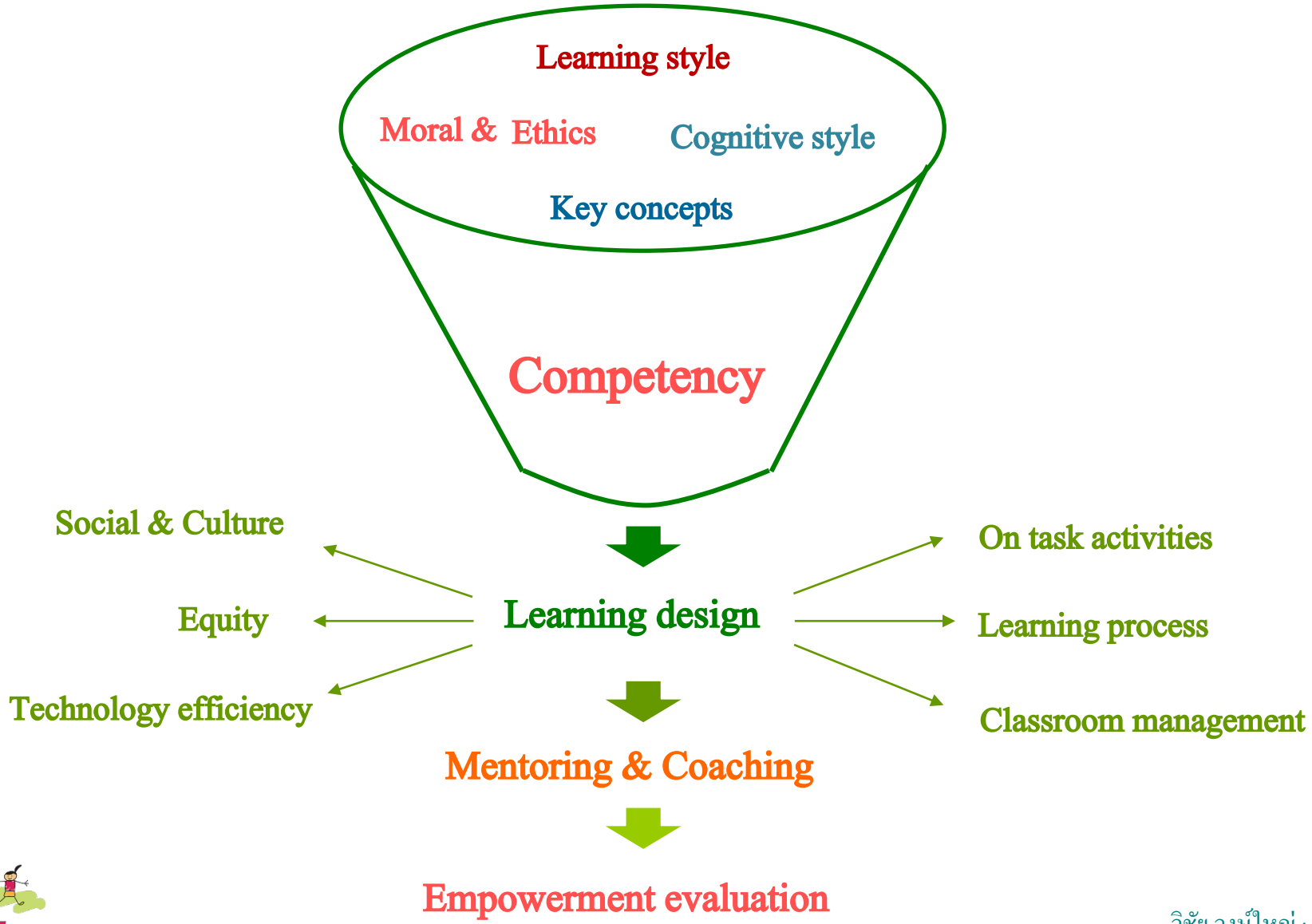

LCCL

รูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน

1. แบบอิสระ
2. แบบหลีกเลี่ยง
3. แบบร่วมมือ
4. แบบพึ่งพา
5. แบบแข่งขัน
6. แบบมีส่วนร่วม

ความคิดรวบยอด (Concept)

หมายถึง ลักษณะร่วมที่สำคัญของสิ่งหนึ่งสิ่งใด ขาดองค์ประกอบใดไม่ได้

สามารถนำไป **สรุปอ้างอิงได้ (Generalization)**

เช่น ดอกไม้ประกอบด้วย กลีบดอก เกสร และก้านดอก

ฟังก์ชัน คือ เซตของคู่อันดับที่สมาชิกตัวหน้าไม่ซ้ำกัน

องค์ประกอบของหลักสูตร คือ จุดประสงค์ กิจกรรม การประเมินผล

https://www.lazada.co.th/

https://www.kaidee.com

https://www.dohome.co.th

LCCL

แก่นสาระของความคิดรวบยอด

หมายถึง

องค์ความรู้ของความคิดรวบยอดเหล่านั้น

เช่น

สิ่งมีชีวิต คือ สิ่งที่มีตัวตน สามารถเคลื่อนที่ได้ ต้องการอาหาร ต้องการที่อยู่ สืบพันธุ์ได้ และต้องใช้พลังงานในการดำรงชีวิต

http://bit.ly/2Wbmy6L

เปลือก

กระพี้

แก่น

https://babban.club/17997/

LCCL

ประเภทของความคิดรวบยอด

1. ความคิดรวบยอดที่เป็น**ลักษณะร่วม** (Conjunctive concept)
   - สิ่งที่มีความแตกต่างกันแต่ก็มีลักษณะร่วมที่เหมือนกัน

2. ความคิดรวบยอดที่เป็นการ**แยกลักษณะ** (Disjunctive concept)
   - การแยกแยะองค์ประกอบของวัสดุ สิ่งของ ปรากฏการณ์ต่างๆ

3. ความคิดรวบยอดที่เป็น**สิ่งที่สัมพันธ์กัน** (Relational concept)
   - พิจารณาคุณลักษณะ คุณค่าที่สัมพันธ์กัน กฎที่มีความสัมพันธ์กัน เมื่อเข้าใจ concept แล้วจะนำไปสู่การเชื่อมโยงกับสิ่งอื่น

4. ความคิดรวบยอดที่**เป็นเหตุเป็นผลกัน** (Logical concept)

- สิ่งที่มีความสัมพันธ์กันแบบสาเหตุและผล (cause and effect)

5. ความคิดรวบยอดที่เป็นไปตาม**ธรรมชาติ** (Nature concept)

- สัตว์ สุนัข แมว วัว สิ่งแวดล้อม ต้นไม้ อากาศ น้ำ

6. ความคิดรวบยอดที่เป็น**รูปธรรม** (Concrete concept)

- สิ่งที่สามารถจับต้องและสังเกตได้ มีลักษณะคงเส้นคงวา

7. ความคิดรวบยอดที่สามารถกำหนด**คำจำกัดความ** (Defined concept)

- สามารถกำหนดคำจำกัดความหรือความสัมพันธ์ที่เป็นนามธรรม ซึ่งเป็นพื้นฐานไปสู่การสร้างกฎเกณฑ์

8. ความคิดรวบยอดที่เป็น**ข้อมูล ข้อเท็จจริง** (Substantive concept)

- ตัวเลขสถิติ ข้อเท็จจริง เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

9. ความคิดรวบยอดที่เป็น**คุณค่า** (Value concept)

- ความดี ความกตัญญู ความซื่อสัตย์สุจริต ความเมตตากรุณา

10. ความคิดรวบยอดที่เป็น**วิธีการ** (Methodological concept)

- การคิดคำนวณ การทดลอง การสืบเสาะแสวงหาความรู้

การเชื่อมโยงแก่นสาระ

แก่นสาระ → เชื่อมโยงกับ Key concept ในเรื่องอื่นๆ

ทักษะ — ทักษะการคิด ทักษะการทำงานร่วมกัน
ทักษะความคิดริเริ่ม ทักษะการสื่อสาร
ทักษะอาชีพ (Carrier education / Carrier academy)

เจตคติ — คุณลักษณะ work habits / work ethics

ค่านิยม — เป็นสิ่งกำหนดพฤติกรรมความเป็นพลเมือง
Citizenship

กระบวนการเรียนรู้

(Learning Process)

ขั้นตอนที่ผู้เรียนใช้ในการสร้างความรู้ความเข้าใจ

การพัฒนาทักษะ การคิด และคุณลักษณะของตนเอง

ผ่านการลงมือปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ

กระบวนการสร้างความรู้ความเข้าใจ

1. ขั้นสังเกต ตระหนัก
2. ขั้นวางแผนปฏิบัติ
3. ขั้นลงมือปฏิบัติ
4. ขั้นปรับปรุงและพัฒนา
5. ขั้นสรุป

กระบวนการสร้างความคิดรวบยอด

1. ขั้นสังเกต รับรู้
2. ขั้นจำแนกความแตกต่าง
3. ขั้นหาลักษณะร่วม
4. ขั้นระบุชื่อความคิดรวบยอด
5. ขั้นทดสอบและนำไปใช้

LCCL

กระบวนการต่อยอดองค์ความรู้

1. กระตุ้นความรู้เดิม

2. เสริมความรู้ใหม่

3. ตกแต่งความรู้ให้สมบูรณ์

กระบวนการแก้ปัญหา

1. แสดงความเข้าใจปัญหา
2. วางแผนและลงมือปฏิบัติ
3. ใช้ความพยายามในการแก้ปัญหา
4. อธิบายวิธีการแก้ปัญหา
5. แสดงผลการทำงานได้อย่างชัดเจน

กระบวนการสร้างสรรค์นวัตกรรม

1. วิเคราะห์ปัญหาและความต้องการนวัตกรรม
2. สังเคราะห์แนวคิดของนวัตกรรมที่ต้องการพัฒนา
3. พัฒนาต้นแบบนวัตกรรมตามแนวคิด
4. ทดลองใช้ต้นแบบนวัตกรรม
5. ประเมิน ปรับปรุง และขยายผลนวัตกรรม

LCCL

กระบวนการสืบเสาะหาความรู้

1. ขั้นสร้างความสนใจ
2. ขั้นสำรวจค้นหา
3. ขั้นอธิบายและลงข้อสรุป
4. ขั้นขยายความรู้
5. ขั้นประเมิน

กระบวนการสร้างทักษะการปฏิบัติ

1. ขั้นสังเกต รับรู้
2. ขั้นทำตามแบบ
3. ขั้นทำเองโดยไม่มีแบบ
4. ขั้นฝึกให้ชำนาญ

LCCL

การเรียนรู้ยุคใหม่
ใช้เทคโนโลยีสนับสนุน
เพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียน

หลักการเลือกใช้เทคโนโลยี

- ใช้เทคโนโลยีให้เหมาะสมกับผู้เรียน
- ผสมผสานเทคโนโลยีอย่างหลากหลาย
- ตอบสนองจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้

3. จากตัวชี้วัดในหลักสูตร สู่การออกแบบการเรียนรู้

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สพฐ.

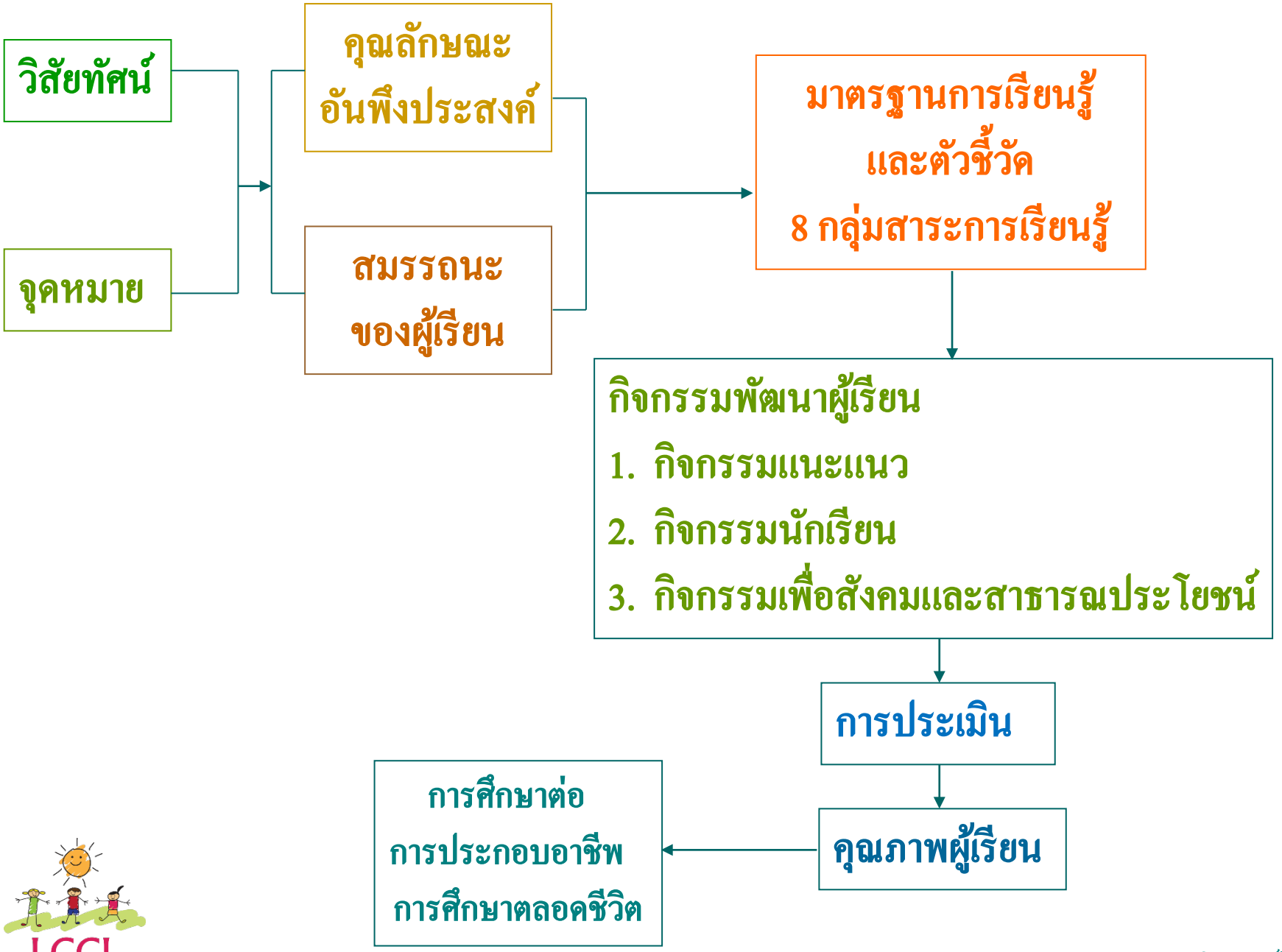
วิสัยทัศน์
จุดหมาย
คุณลักษณะ
อันพึงประสงค์
สมรรถนะ
ของผู้เรียน
มาตรฐานการเรียนรู้
และตัวชี้วัด
8 กลุ่มสาระการเรียนรู้
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
1. กิจกรรมแนะแนว
2. กิจกรรมนักเรียน
3. กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์
การประเมิน
คุณภาพผู้เรียน
การศึกษาต่อ
การประกอบอาชีพ
การศึกษาตลอดชีวิต

LCCL

มาตรฐานหลักสูตร (Curriculum Standard)
คุณลักษณะและพฤติกรรมที่คาดหวัง เป็นไปตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนด

↓

มาตรฐานวิชาการ (Academic Standard / Content Standard)
สิ่งที่ผู้เรียนเข้าใจอย่างลึกซึ้ง และทำได้ในช่วงเวลาที่กำหนด
มาตรฐานด้านการปฏิบัติ (Performance Standard)
ผลการปฏิบัติ / ระดับความสามารถที่ผู้เรียนจะต้องแสดงออก

↓

ตัวชี้วัดชั้นปี / ตัวชี้วัดช่วงชั้น
คำกุญแจ (Key Word) ความคิดรวบยอดหลัก (Main Concept)

↓

เขียนคำอธิบายสาระการเรียนรู้ / กำหนดหน่วยการเรียนรู้ / จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้
(ภาพรวมทั้งหมดของการออกแบบหน่วยการเรียนรู้) /
ออกแบบหน่วยการเรียนรู้ / จัดทำแผนการสอน

↓

การวัดและประเมินผล (วิธีการวัด เครื่องมือวัด เกณฑ์
เน้น Empowerment Evaluation)

การเชื่อมโยง
ตลอดแนว
(Alignment)

LCCL

หน่วยการเรียนรู้

ความรู้ที่ครบวงจรในเรื่องหนึ่งที่นำ Main concept มาเรียบเรียงกัน

แล้วกำหนดหัวเรื่อง (Theme) และจัดกิจกรรมการเรียนรู้

สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ตามความสนใจ ความต้องการของผู้เรียน

ผู้สอนเป็นผู้เอื้ออำนวยความสะดวก โค้ช และจัดการเรียนรู้

ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning outcome) ที่กำหนด

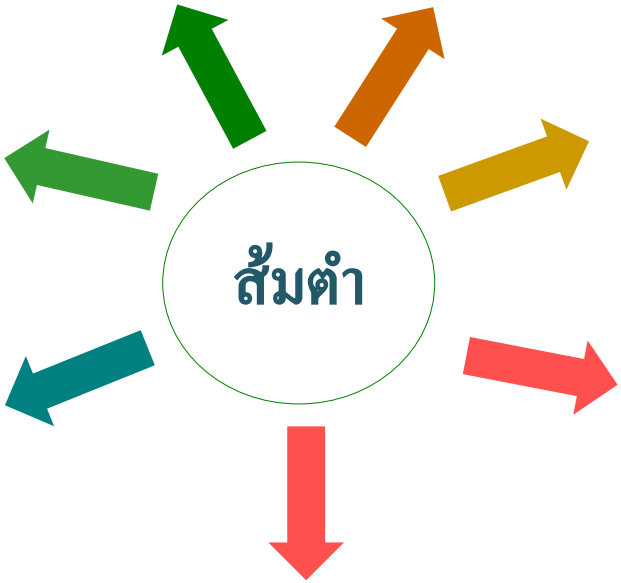

กระเทียม

- ขับลม เสมหะ
- ขับเหงื่อ ปัสสาวะ
- แก้ไข้หวัด
- ลดไขมัน โคเรสเตอรอล น้ำตาลในเลือด

มะละกอ

- สร้างกระดูกและฟัน
- เป็นยาระบายอ่อนๆ
- มีสารปาเปอิน เป็นเอนไซม์ช่วยย่อยโปรตีน

น้ำตาลปี๊บ

- มีแคลเซียม
- ฟอสฟอรัส
- ธาตุเหล็ก

มะเขือเทศ

- สารต้านอนุมูลอิสระ
- ชะลอความชรา

ถั่วฝักยาว

- แร่ธาตุแคลเซียม
- วิตามินซี ดูดซึมธาตุเหล็ก
- มีกากใยอาหาร

พริกขี้หนูสด

- แก้ลมจุกเสียด
- ช่วยลดระดับน้ำตาลในเลือด
- แก้ท้องอืดท้องเฟ้อ

มะนาว

- ช่วยให้หลอดเลือดแข็งแรง
- ป้องกันเลือดออกตามไรฟัน
- แก้หวัด

LCCL

วิชัย วงษ์ใหญ่ : 2567

4. การโค้ช
เพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียน

Internal Coaching

การโค้ชที่มุ่งให้เกิด Passion

เน้นการกระตุ้นความคิด

ความใฝ่เรียนรู้

ความต้องการประสบความสำเร็จ

“พาทำ”

มีพลังมากกว่า

“บอกให้จำ”

LCCL

Empowering

https://www.pinterest.com/pin/271271577530459453/

Coaching

https://mikeshawphoto.com/images/bald-eagles/

Instruction

https://animals.mom.me/how-do-eagles-learn-to-fly-3179849.html

Teaching

https://www.freedomok.net/2016/12/kill-bald-eagle/bald-eagles-with-baby/

...การทำงานให้สำเร็จผล
แน่นอนและสมบูรณ์
ตามเป้าหมายนั้น จะต้องใช้
ความรู้ความสามารถ
พร้อมทั้งคุณสมบัติที่สำคัญในตัวบุคคล
หลายประการทั้งความตั้งใจที่มั่นคง
ความคิดสร้างสรรค์
ความอุตสาหพยายาม
ความรับผิดชอบ ตลอดจน**ความสุจริต**
เป็นธรรม นำมาปฏิบัติโดยสม่ำเสมอ

พระบรมราโชวาทพิธีพระราชทานปริญญาบัตร
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
19 กรกฎาคม 2528

หลักคิดในการโค้ช

เป้าหมาย	Goal
ความรู้ความสามารถ	Competence
ความคิดสร้างสรรค์	Creativity
ความอุตสาหพยายาม	Persevere
ความรับผิดชอบ	Responsibility
ความสุจริต	Integrity

วิชัย วงษ์ใหญ่ : 2567

พลังคำถาม (Power Questions)

คำถามกระตุ้นการคิดขั้นสูง

การคิดวิเคราะห์

การคิดแก้ปัญหา

การคิดสร้างสรรค์

LCCL

5. การประเมิน
ที่เสริมพลังตามสภาพจริง

LCCL

การประเมินที่เสริมพลังตามสภาพจริง

(Empowerment Evaluation)

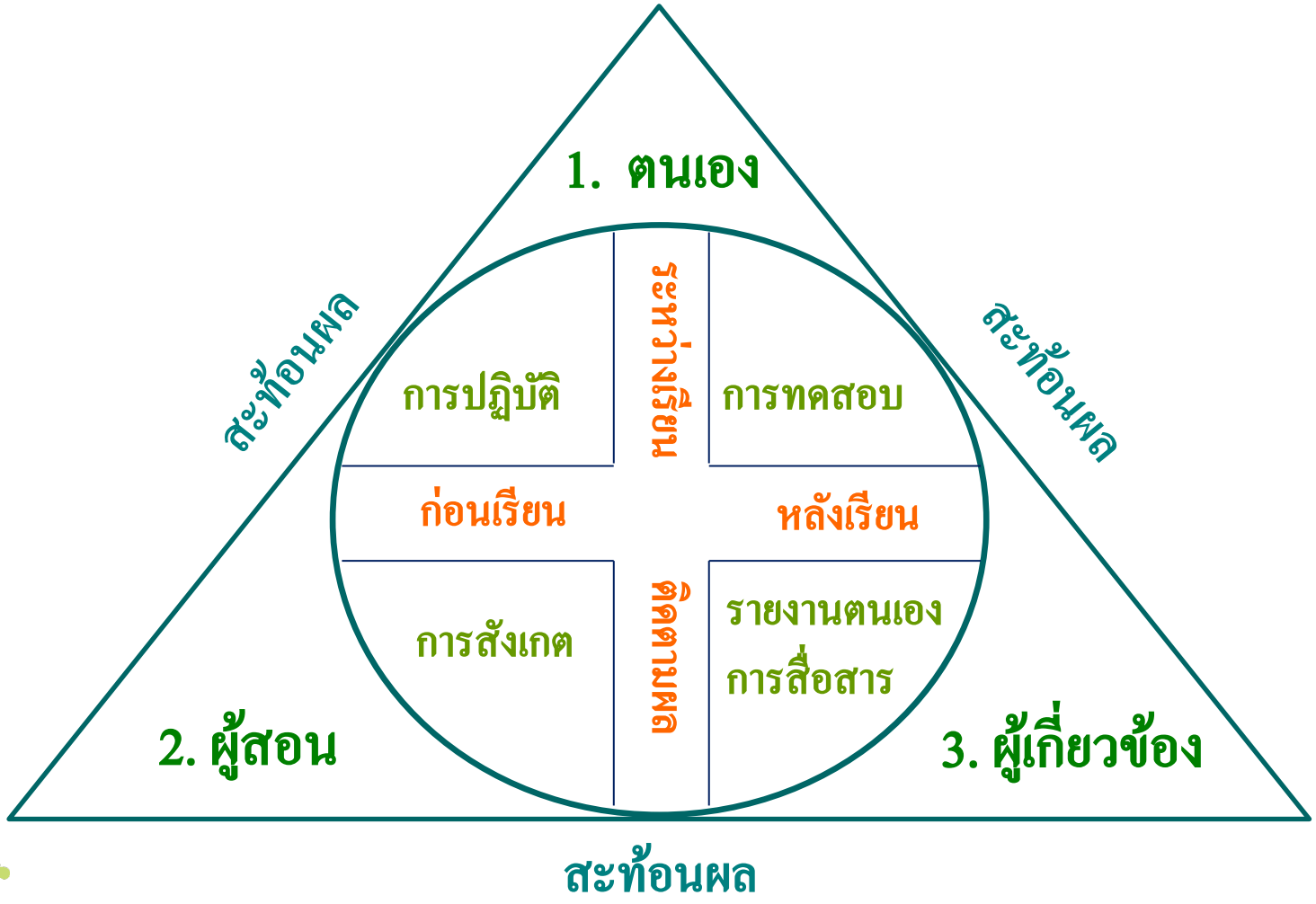

LCCL

วิธีการประเมินที่มีประสิทธิภาพสูง

สิ่งที่ประเมิน	วิธีการประเมิน						
	ข้อสอบเลือกตอบ	ข้อสอบตอบขยาย	ข้อสอบตอบสั้น	สอบปากเปล่า	ทดสอบภาคปฏิบัติ	การสังเกต	ผู้เรียนประเมินตนเอง
ความรู้	M	H	H	H	H	M	H
ทักษะ/สมรรถนะ	L	M	L	M	H	H	H
การคิด	M	H	M	H	H	L	H
การสื่อสาร	L	H	L	H	H	L	H
คุณลักษณะ	L	L	L	L	M	H	H

ความหมาย: H = สูง , M = ปานกลาง, L = ต่ำ

LCCL

เกณฑ์การให้คะแนนการคิดวิเคราะห์

ที่	รายการ	ระดับคะแนน		
		1	2	3
1	การจำแนก	จำแนกความเหมือนความต่างได้	จำแนกความเหมือนความต่างได้ถูกต้อง	จำแนกความเหมือนความต่างและจัดเป็นหมวดหมู่ได้ถูกต้อง
2	การจัดหมวดหมู่	จัดเป็นหมวดหมู่ได้	จัดเป็นหมวดหมู่ได้อย่างมีเหตุผล	อธิบายลักษณะของแต่ละหมวดที่จัดได้ถูกต้อง
3	การสรุปอย่างสมเหตุสมผล	สรุปใจความได้	การสรุปได้อย่างสมเหตุสมผล	อธิบายเหตุผลชัดเจนในการสรุปอย่างสมเหตุสมผล
4	การประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ใหม่	ประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ใหม่ได้อย่างจำกัด	การประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ใหม่ได้อย่างเหมาะสม	อธิบายเหตุผลการประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ใหม่ได้อย่างชัดเจน
5	การคาดการณ์บนพื้นฐานข้อมูล	ใช้ข้อมูลเพียงด้านเดียวในการคาดการณ์	ใช้ข้อมูลเพียงสองด้านในการคาดการณ์	ใช้ข้อมูลหลายด้านในการคาดการณ์

Feedback

การให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับ

- กระบวนการเรียนรู้
- ผลการเรียนรู้
- จุดแข็ง
- จุดที่ควรปรับปรุง
- แนวทางการปรับปรุง

การชื่นชมเห็นคุณค่า (Appreciation Talk)

ประทับใจผลงาน

ชื่นชมพฤติกรรม

ชื่นชมคุณลักษณะ

วาจาที่แช่มชื่น...เพิ่มพลังการจัดการเรียนรู้

LCCL

ถ้าครูสอนศิษย์ด้วยจิตที่เมตตา
บรรยากาศการเรียนรู้จะเหมือน
แสงจันทร์
มล.ปิ่น มาลากุล

การถอดบทเรียนด้วยเทคนิคตะกร้า 3 ใบ

LCCL

มารุต พัฒผล : 2567

Thank You

I'll see you again

Keep Going

≠ http://www.curriculumandlearning.com